

Хураангуй зөвлөмж:

- ХААДС-г цахимжуулж, мэдээллийн нээлттэй, ил тод байдлыг хангах; үйл ажиллагаан нь мэдээлэл, төлөвлөлт, зохицуулалтын чиг үүрэгт төвлөрүүлэх;
- Буудайн урамшуулалд хөрсний үржил шимийн үнэлгээ, хөрс хамгаалалтын арга хэмжээ байгальд ээлтэй технологи, тариалангийн даатгалыг шалгуур үзүүлэлт болгох.
- Буудайн үнийг чөлөөлж, мөнгөн урамшууллаас татгалзан, өөр арга хэлбэрээр дэмжих.
- Буудайг биржээр арилжаа дэд бүтэц, боловсон хүчнийг бэлтгэх.
- Гурилын үйлдвэрт тушаах буудайн чанарын зэрэглэлийг хөндлөнгийн лабораториор тогтоолгох.
- Хөрс хамгаалах, байгальд ээлтэй технологи нэвтрүүлэх, үр, сортын тогтолцоог шинэчлэх, үр тарианы талбайг хашаажуулах, ойн зурвас байгуулах, төмс, хүнсний ногооны техник, технологийг шинэчлэх, импорт орлох үйлдвэрлэл, ногоочдын хоршоог дэмжих, тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, газар тариаланд ухаалаг технологи нэвтрүүлэх ажлыг хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжих.
- ХАА-н техникийн эрэлт хэрэгцээ, шалгуур үзүүлэлтүүдийг ХААДС тогтоох, харин зээлийг банкаар дамжуулан олгож, сонголтыг тариаланчид өөрсдөө хийх.
- Газар тариалангийн орлогын татварын хөнгөлөлтийг үргэлжлүүлэх.

ГАЗАР ТАРИАЛАНГИЙН ХӨГЖЛИЙГ ДЭМЖИХ ТӨРИЙН БОДЛОГЫН ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨШҮҮРГИЙГ САЙЖРУУЛАХ БОДЛОГЫН ЗӨВЛӨМЖ

Нэг. Төрийн бодлогын хэрэгжилтийг хангах талаар

- 1.1. Төрөөс хөдөө аж ахуйн, түүний дотор газар тариалангийн салбарын хөгжлийг дэмжих дэмжлэг, урамшууллын эдийн засгийн хөшүүргийн үр нөлөө, үр дүнгийн байдалд 2 жил тутам хөндлөнгийн шинжээчдээр шинжилгээ, үнэлгээ хийлгэж, зохих арга хэмжээ авч байх;
- 1.2. “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын хөгжлийн урт хугацааны хөгжлийн үзэл баримтлал, “Төрөөс хүнс, хөдөө аж ахуйн талаар баримтлах бодлого”, “Хүнсний ногоо”, “Жимс, жимсгэнэ” үндэсний хөтөлбөр, “Атар-4 тариалангийн тогтвортой хөгжлийн аян”-ыг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөнд тусгагдсан газар тариалангийн салбарын хөгжлийг дэмжих талаарх төрийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хөрөнгийн эх үүсвэрийг улсын төсөв, орон нутгийн төсөв болон гадаадын төсөл, хөтөлбөр, донор байгууллагуудаас санхүүжүүлэх нэгдсэн хуваарь гаргаж, санхүүжилтийн баталгааг хангаж ажиллах.

Хоёр. Хууль эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох талаар

- 2.1. Газар тариалангийн хөгжлийн харилцааг зохицуулж буй холбогдох хуулиуд дахь тус салбарын хөгжлийг дэмжих дэмжлэг, урамшууллын талаарх дараах асуудлын хуулийн хэрэгжилтийг хангах талаар онцлон анхаарах:
 - Тариалангийн газрын хөрсний үржил шимийг хамгаалах, нөхөн сэргээлт хийх;
 - Усалгаатай тариалангийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, байгальд ээлтэй техник, технологи нэвтрүүлэх;
 - Таримал ургамлын сорт, үр үржүүлгийн шинэчлэлийг эрчимжүүлэх;
 - Санхүүгийн чадавх сул төмс, хүнсний ногооны техник, технологийн шинэчлэл хийх;

Implemented by

International

- Импортыг орлох хүнсний бүтээгдэхүүн болох хүнсний ногоо, жимсгэний үйлдвэрлэлийг өргөжүүлэх;
- Эрчимжсэн мал аж ахуйн хөгжлийг дэмжих үүднээс таримал тэжээл үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх;
- Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн ухаалаг технологи нутагшуулах, нэвтрүүлэх;
- Бүтээгдэхүүнээ зах зээлд нэгдсэн журмаар үр ашигтай борлуулахад чиглэгдсэн ногоочдын хоршооны үйл ажиллагааг дэмжих;
- Улаанбуудайн үнийг аажмаар чөлөөлж, урамшууллын өөр арга хэлбэрийг сонгон хэрэгжүүлэх;
- Тариалангийн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн үйлдвэрлэлээ даатгуулах үйл ажиллагааг дэмжих;
- Хөдөө аж ахуйг дэмжих сан болон Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангийн үйл ажиллагааны болон мэдээллийн уялдаа холбоог сайжруулж, эдгээр сангаас үзүүлж буй дэмжлэгийн үр нөлөөг дээшлүүлэх.

2.2 Газар тариалангийн хөгжлийн харилцааг зохицуулах чиг үүрэг бүхий дараах хууль, тогтоомжид энэхүү зөвлөмж дэх гол асуудлуудыг тусгаж, нэмэлт өөрчлөлт хийж, шинэчилэн батлан мөрдөх:

- “Үрийн тариалангийн даатгалын тухай” хууль;
- “Таримал урамлын үр, сортын тухай” хууль;
- Даатгалын тухай хууль;
- “Газар тариалангийн индексжүүлсэн даатгалын тухай” хууль (шинээр);
- “Тариалангийн үйлдвэрлэл эрхэлж байга иргэн, хуулийн этгээдийн үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнд мөнгөн урамшуулал олгох, мөнгөн бус дэмжлэг үзүүлэх журам”.

Гурав. Хөдөө аж ахуйг дэмжих сангийн үйл ажиллагааны талаар

Тус сангийн үйл ажиллагааг боловсронгуй болгон сайжруулахын тулд:

- 3.1. Үйл ажиллагааг нь цахимжуулж, ухаалаг технологи нэтрүүлэх замаар нийтэд ижил тэгш мэдээлэл хүргэх боломж олгохуйц илүү нээлттэй, ил тод байдлыг хангах;
- 3.2. Аж ахуйн шинжтэй үйл ажиллагаа эрхлэхээс аль болох татгалзаж, оновчтой бодлого, дүрэм, журмын дагуу харилцагчдыг шаардлагатай мэдээллээр хангах, төлөвлөлт, зохицуулалтын шинжтэй чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд гол анхаарлаа төвлөрүүлэх;
- 3.3. Шийдвэр гаргалтын шуурхай байдлыг хангаж, үр, бордоо, шатахуун зэрэг орцын нийлүүлэлтийг технологийн цаг хугацаанд нь хийхэд анхаарах;
- 3.4. “Тариалангийн үйлдвэрлэл эрхэлж байга иргэн, хуулийн этгээдийн үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнд мөнгөн урамшуулал олгох, мөнгөн бус дэмжлэг үзүүлэх журам”-ыг шинэчилэн батлахдаа энэхүү зөвлөмжид дэвшүүлсэн гол санааг тусган хэрэгжүүлэх.

Дөрөв. Улаанбуудайн урамшууллын талаар

Улаанбуудайн үйлдвэрлэлд төрөөс нэг талаар урамшуулал өгөөд нөгөө талаас улаанбуудайн үнийн дээд түвшнийг (таазыг) тогтоож байгаа нь тариаланчдад тийм ч таатай бус байна. Үүний хэд хэдэн үндэслэл байна: 1) Энэ сэдвээр тэдэнтэй фокус ярилцлага хийж үзэхэд, тэдний дийлэнх нь улаан буудайн үнийг чөлөөлж, зах зээлийн зарчимаар ажиллуулах нь зүйтэй гэж үзэж байв. 2) Тариалан эрхлэгчид үйлдвэрлэлдээ хэрэглэх машин техник, тоног төхөөрөмж, сэлбэг хэрэгсэл, шатахуун, бордоо, гербицид, үр зэрэг дийлэнх орцыг импортоор авдаг бөгөөд тэдгээрийн үнэ тогтмол өсөх хандлагатай байхад улаан буудайн зах зээлийн үнэ төдийлөн өсөхгүй байна. Энэ нь уг бүтээгдэхүүний үнийг төрөөс хянаж байгаатай холбоотой юм. 3) Улаанбуудайн гол хэрэглэгч дотоодын үндсэн гурван үйлдвэр байдаг бөгөөд тэд зах зээлийн хэв шинжийн хувьд олигопсон

шинжтэй тул улаан буудайн үнэд хяналт тавих боломжтой нь тус бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийг хязгаарлах нэг хүчин зүйл мөн.

4) Жил бүрийн намар ургац хураалтын дараа улаан буудайн үнийг тогтоох асуудлаар Засгийн газар, тариаланчид болон гурил үйлдвэрлэгчдийн дунд зохих хэмжээний зөрчил өрнөдөг бөгөөд уг шийдвэр нь зах зээлийн зарчимд нийцдэггүй тул аль нэг тал нь хохиролтой үлддэг. 5) Улаанбуудайн үнийг чөлөөлсөн нөхцөлд тариаланчид уг бүтээгдэхүүний зах зээлийн үнийн бууралтын эрсдэлийг өөрсдөө хариуцаж, зах зээлийн зарчмаар ажиллах боломжтой.

Тариаланчдаас гурилын үйлдвэрт тушаасан улаан буудайн тонн тутамд тооцож төрөөс олгож буй урамшууллын эдийн засгийн утга нь татвар төлөгчдөөс үйлдвэрлэгчдэд өгч буй шилжүүлэг буюу зах зээлийн үнийн дэмжлэг мөн. Энэхүү дэмжлэг нь эдийн засгийн хувьд үр ашигтай байх ёстой.

4.1. Холбогдох хууль, журмаар улаанбуудайн урамшуулал олгох нэг гол шалгуур болох хөрсний үржил шимийг доройтуулаагүй байх шалгуур нь зөв зүтэй боловч уг шалгуурын хэрэгжилтийг хянаж үнэлэх асуудал хүндрэлтэй байна. Иймд тариаланчид өөрсдийн эзэмшил, ашиглалтад байгаа газрын хөрсний үржил шимийн байдалд 5 жил тутам мэргэжлийн байгууллагаар судалгаа хийлгүүлэн үнэлгээ өгүүлж, уг үнэлгээг шалгуурын үндэслэл болгох нь зүйтэй байна.

4.2. Улаанбуудайн болон бусад таримал ургамалд төрөөс урамшуулал үзүүлэхдээ хөрс хамгаалалтын арга хэмжээг сайн хийсэн, үйлдвэрлэлдээ байгальд ээлтэй технологи нэвтрүүлсэн, тариалангаа даатгуулсан, ялангуяа үрийн тариалангийн даатгалд хамрагдсан байдлыг гол шалгуур үзүүлэлт болгох нь чухал ач холбогдолтой байна.

4.3. Улаанбуудайг биржийн тогтолцоонд холбох нөхцөлийг бүрдүүлж, зах зээлийн өрсөлдөөнөөр үнэ тогтох боломж бүрдүүлбэл буудайн чанарт ахиц дэвшил гарахын зэрэгцээ тариаланчид, гурил үйлвэрлэгчид хоорондоо үр ашигтай хэлцэл хийх боломжтой.

4.4. Улаанбуудайн арилжааг биржээр дамжуулан гүйцэтгэхийн тулд тээвэрлэлт, хадгалалт, чанарын стандартын хэмжилт, лаборатори, үнийн мэдээллийн логистик сүлжээ зэрэг шаардлагатай хатуу болон зөөлөн дэд бүтцийг нэн тэргүүнд бүрдүүлэх шаардлагатай байна. Мөн мэргэжилтэй ажиллах хүчний хангамжид анхаарвал зохино.

4.5. Гурилын үйлдвэрүүдэд тушаах улаанбуудайн чанарын зэрэглэлийг ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид хөндлөнгийн лабораториор тогтоолгож байх нь зүйтэй байна.

4.6. Улаанбуудай үйлдвэрлэгчдэд олгож буй урамшууллаас үе шаттайгаар татгалзаж, улаан буудайн чөлөөт зах зээлийн харилцаанд оруулах нь зүйтэй байна. Улаанбуудайн урамшууллаас чөлөөлөгдсөн хөрөнгийн эх үүсвэрийг хөрс хамгаалах, үйлдвэрлэлд дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэхэд зориулж зарцуулах нь илүү үр дүнтэй байх болно.

Тав. Үнийн, зээлийн болон татварын хөнгөлөлтийн хөшүүргийн талаар

Зээлийн болон үнийн хөнгөлөлтийг дараах чиглэлээр түлхүү үзүүлэх нь зүйтэй байна.

5.1. Хөрс хамгаалал. Тариаланчдын өмнө тулгамдаж буй хамгийн гол асуудлын нэг нь тариалангийн газрын хөрсний үржил шим буурч байгаа явдал мөн. Үндэслэл нь: 1) Тариалангийн газар төрийн өмч бөгөөд эзэмшин ашиглагчид нь хөрсний үржил шимийг хамгаалахад онгцой ач холбогдол өгөхгүй байна. 2) Газар тариалангийн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн санхүүгийн чадавх нь сул учраас тухайн жилийн урсгал зардалд хөрөнгөө зарцуулж, хөрс хамгаалах зэрэг урт хугацааны ач холбогдолтой асуудалд хөрөнгө нь хүрэлцэхгүй байна. 3) Тариаланчид хөрс хамгаалахыг дэмжихэд чиглэгдсэн үнийн болон зээлийн хөнгөлөлт нь үйлдвэрлэлийг дэмжих урамшууллаас илүү ач тустай хэмээн үздэг байна. Үүнтэй холбоотойгоор хөрс хамгаалахад чиглэгдсэн шинэ технологи, инновац нэвтрүүлэх, байгальд ээлтэй бордоо хэрэглэхийг хөнгөлөлттэй ногоон зээлээр нэн тэргүүнд дэмжих нь зүйтэй байна. Үүнд зөвхөн Хөдөө аж ахуйг дэмжих сан бус дотоод, гадаадын санхүүжилтийн бусад боломжит эх үүсвэрийг ашиглах шаардлагатай.

5.2. Тариалангийн газрын хашаажуулалт, ойн зурвас. Тариалангийн бүс тогтоосноор мал аж ахуй болон газар тариалангийн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн зөрчил үндсэндээ шийдвэрлэгдээгүй байна. 1) Тариаланчдын үзэж байгаагаар тариалангийн бүс тогтоосон Засгийн газрын тогтоолын хэрэгжилт практик дээр хэрэгжилт нь хангалттай бус байна. 2) Тариалангийн газарт мал орж, ургацыг сүйтгэж, тариаланчид, малчдын хоорондын зөрчилдөөн үргэлжилсээр байгаа ажээ. Иймд хөнгөлөлттэй зээлээр дэмжих нэг тэргүүлэх чиглэл бол үр тарианы томоохон талбайг хашиж хамгаалах, ойн зурвас байгуулахад шаадлагатай хөрөнгөд хөнгөлөлттэй зээл олгох явдал мөн.

5.3. Техникийн нийлүүлэлт. Хөдөө аж ахуйн хөгжлийг дэмжих сангаас тариаланчдад урьдчилан зээлээр олгож, дараа төлөх нөхцөлтэй трактор, комбайн, тоног төхөрөмжийн нийлүүлэлтийн үнийн болон чанарын асуудалд тариаланчид сэтгэл дундуур байна. Учир нь уг сангаар дамжуулан авсан техникийн үнэ нь зах зээлийн үнээс өндөр байхаас гадна бас хүссэн маркийн техник орж ирдэггүй гэсэн үндэслэл хэлж байв. Үйлдвэрлэлдээ тохирсон машин техник, тоног төхөөрөмжөө өөрсдөө худалдан авах сонголтыг тариаланчдад үлдээх нь зүйтэй юм.

Ер нь улсын төсвийн хөрөнгөөр техник худалдаж авахаас салж, харин зээлийн хүүний хөнгөлөлт, зээлийн барьцаа хөрөнгөд дэмжлэг үзүүлэх нь чухал юм. Иймд Хөдөө аж ахуйг дэмжих сан нь шаардлагатай хөдөө аж ахуйн машин техникийн эрэлт хэрэгцээг төлөвлөх, тавигдах эдийн засгийн болон техник, технологийн нийтлэг шаардлага, журмыг тогтоох асуудлыг хариуцаж, харин уг техникийг авахад шаадлагатай зээлийг банкаар дамжуулан тариаланчдад олгож, тэд өөрсдөө зах зээлээс олж авах нь чухал байна. Бусад төрлийн хөнгөлөлт, дэмжлэгтэй харьцуулахад зээлийн хөнгөлөлт нь хөндлөнгийн явцуу эрх ашгийн нөлөөгүй тул илүү шударгаар олгогддог хэмээн тариаланчид үздэг байна.

5.4. Импортын барааны татварын хөнгөлөлт. Монгол Улсын Хувь хүний орлогын албан татвар болон Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын хуулийн дагуу татвар төлөгч үр тариа, төмс, хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ, тэжээлийн ургамал тариалж, эдгээр үйлдвэрлэлээс олсон орлогод ногдуулах албан татварыг 50 хувиар хөнгөлж байгаад тариаланчид сэтгэл ханамжтай байна. Иймд энэ хөнгөлөлтийг хэвээр нь үргэлжлүүлэх нь зүйтэй байна. Харин эрэлт хэрэгцээ нь улирлын шинжтэй шатахуун, үр, бордоо зэрэг тариалангийн үйлдвэрлэлийн импортын орцын нийлүүлэлтэд үзүүлж буй нэмэгдсэн өртгийн албан татварын болон гаалийн татварын хөнгөлөлтийн үр нөлөө, ач тусыг тариалан эрхлэгчид төдийлөн мэдрээгүй байсан бөгөөд тэд уг хөнгөлөлтийн ач тусыг эдгээр барааг импортолдог дундын худалдаа бизнес эрхлэгчид хүртдэг гэж үзэж байв. Иймд энэ төрлийн татварын хөнгөлөлтийн шаардлагагүй байж болох талтай юм.

Төмс, хүнсний ногоо, жимс жимсгэний үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд төрөөс үзүүлж буй дэмжлэг, хөнгөлөлт бага байна. Эдгээр бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн дийлэнх нь албан бус хөдөлмөр эрхлэлтийн статустай, нэгдсэн албан ёсны бүртгэл дутмаг тул дэмжлэгт хамрагдалгүй үлддэг байна. Үйлдвэрлэлдээ хяналтгүйгээр пестицид, химийн бодис ихээр хэрэглэж байгаа тул ногоочдын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн асуудал анхаарлын гадна хаягдсныг мэргэжилтнүүд санаа зовж ярьж байв. Тэд олсон орлогоо буцаагаад эмчилгээнд зарцуулдаг байна. Иймд импортын хамааралтай хүнсний ногоо, жимс жимсгэний үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг бүтээгдэхүүнээ нийлүүлэх борлуулалтын нэгдсэн системд холбож, цахим бүртгэлд хамруулж байж, үзүүлэх дэмжлэгээ нэмэгдүүлэх боломжтой.

Ашигласан хэвлэл:

1. “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ, 2020 он
2. А.Бакей “Хөдөө аж ахуйн эдийн засаг”, Улаанбаатар, 2014 он, хууд. 145-149
3. Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарын мэдээлэл, ХХААХҮЯ, 2021 он, хууд. 35
4. Төрөөс хүнс, хөдөө аж ахуйн талаар баримтлах бодлого, УИХ, 2014 он, <https://www.legalinfo.mn/law/details/11485>
5. “Хүнсний ногоо” үндэсний хөтөлбөр, Засгийн газар, 2017 он, <https://www.legalinfo.mn/law/details/12881?lawid=12881>
6. “Жимс, жимсгэнэ” үндэсний хөтөлбөр, Засгийн газар, 2017 он, <https://www.legalinfo.mn/law/details/12877?lawid=12877>
7. “Атар-4 тариалангийн тогтвортой хөгжлийн аян”-ыг зарлах тухай Засгийн газрын тогтоол, 2019 он, <https://www.legalinfo.mn/law/details/14938?lawid=14938>
8. Тариалангийн тухай хууль, УИХ, 2016 он, <https://www.legalinfo.mn/law/details/11641?lawid=11641>
9. Хүнсний тухай хууль, УИХ, 2012 он, <https://www.legalinfo.mn/law/details/8912>
10. Ургамал хамгааллын тухай хууль, УИХ, 2007 он, <https://www.legalinfo.mn/law/details/517?lawid=517>
11. Үрийн тариалангийн даатгалын тухай хууль, УИХ, 1999, <https://www.legalinfo.mn/law/details/14?lawid=14>
12. Таримал ургамлын үр, сортын тухай хууль, УИХ, 1999, <https://www.legalinfo.mn/law/details/471?lawid=471>
13. Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль, 2019, <https://www.legalinfo.mn/law/details/14848>
14. Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын үзэл баримтлалын танилцуулга, Засгийн газар, 2019, <http://www.iltod.gov.mn/wp-content/uploads/2019/09/06>
15. Жижиг, дунд, үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих тухай хууль, УИХ, 2020, <https://www.legalinfo.mn/law/details/14525?lawid=14525>
16. “Жижиг дунд үйлдвэрлэлийн хөгжил, санхүүжилтийн төлөв байдал” түүвэр судалгааны дүн, Монгол банк, 2018
17. Хувь хүний орлогын албан татварын тухай болон Аж ахуйн нэгжийн албан татварын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга, УИХ, 2019 он, <https://www.legalinfo.mn/law/details/14410> ба <https://www.legalinfo.mn/law/details/14407>
18. Нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх тухай хууль, УИХ, 2020 он, <https://www.legalinfo.mn/law/details/11644?lawid=11644>
19. “Стратегийн хүнсийг экспортлох, импортлох зөвшөөрөл олгох журам”, Засгийн газар, 2019 он, <https://www.legalinfo.mn/annex/details/10058?lawid=14606>
20. “Тариалангийн үйлдвэрлэл эрхэлж байга иргэн, хуулийн этгээдийн үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнд мөнгөн урамшуулал олгох, мөнгөн бус дэмжлэг үзүүлэх журам”, ХХААХҮЯ, СЯ, 2019 он, <https://www.legalinfo.mn/annex/details/10497?lawid=14982>
21. Себастиан Маалер “Монгол Улсад тариалангийн индексжүүлсэн даатгал нэвтрүүлэх боломж”, ХХААХҮЯ, Герман-Монголын хамтын ажиллагааны “Тогтвортой хөдөө аж ахуй” төсөл, 2018 он
22. П.Эрдэнэбат “Буудай тариалдаг аж ахуйн нэгжүүдийн үйлдвэрлэлийн үр ашгийн шинжилгээ” сэдэвт диссертац, Улаанбаатар, 2021 он

Зохиогч:

Эдийн засгийн ухааны доктор, профессор, академич
А.Бакей (ХААИС-ийн Хөдөө аж ахуйн эдийн засаг,
инновацын хөгжлийн төвийн захирал)

Тайлбар: Энэхүү бодлогын зөвлөмжид багтсан баримт, дүгнэлтийн үнэн зөв байдлыг зохиогч хариуцна. Уг зөвлөмж нь Герман-Монголын хамтын ажиллагааны “Тогтвортой хөдөө аж ахуй” (MNG 19-01) төслийг санхүүжүүлэгч Холбооны Хүнс, хөдөө аж ахуйн яамны албан ёсны байр суурийг илэрхийлээгүй болно.